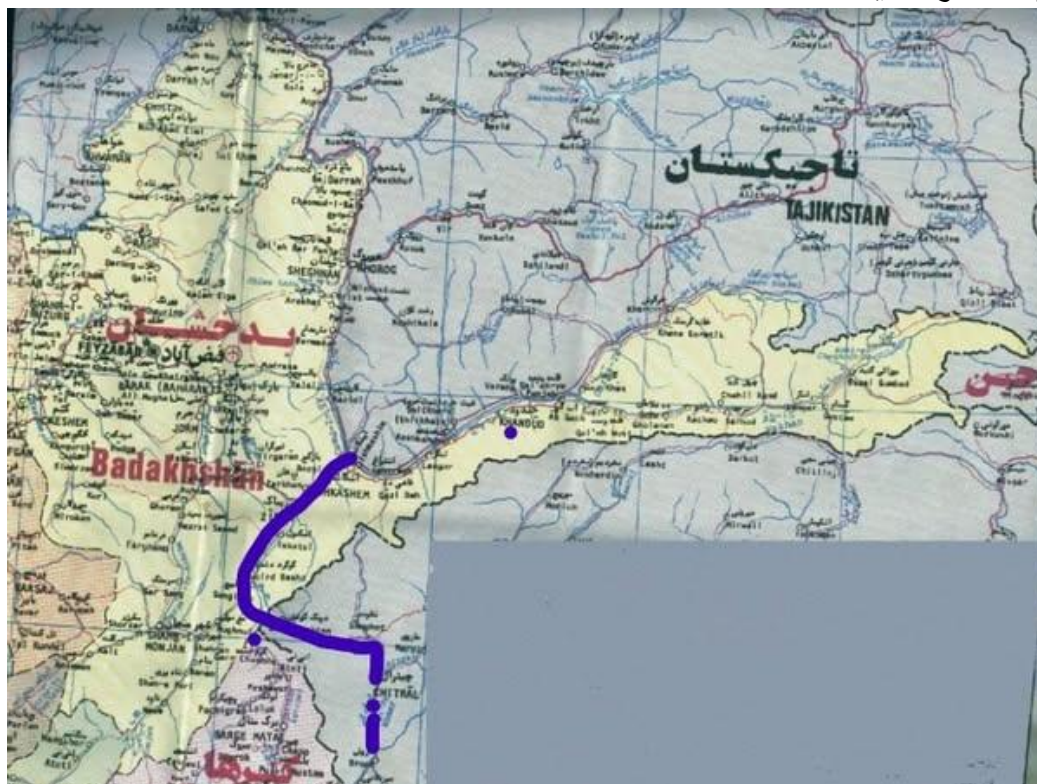

نگاهی بر قضیه دهلیز، دالان (کریدور) واخان بدخشان افغانستان

ص. وفا

پسمنظر قضیه:

همه میدانیم که دالان واخان از قرن نهم میلادی ودر بازی بزرگ به عنوان منطقه حایل میان دو امپراطوری روسیه تزاری وبریتانیا در سال 1895 ایجاد شد تا دو امپراطوری هم سرحد نباشند. بعد طی سالهای سلطنت محمد ظاهر شاه که نهضتهای مترقی ظهور نمودند، هم چین و هم پاکستان به این دالان و مناطق شرقی افغانستان بی علاقه نبوده ونیستند. چنانچه چین در فیض آباد مرکز ولایت بدخشان با تقویه گروپ هایی با تمایلات سکتاریستی وناسیونالیستی میخواست اظهار موجودیت نماید. با حضور قوای شوروی در افغانستان دالان واخان به منطقه استراتژیک برای چین ، روسیه وپاکستان مبدل شد. پیامد آن از اهمیت جیوپولتیک افغانستان به عنوان پل اتصال جنوب آسیا می کاهید. این چرخش باعث شد که پاکستان کل افغانستان از جمله واخان را عمق استراتژیک خود محسوب کند. براساس نظریه جنرال اسمت، نظامیان پاکستان از زمان پیدایش این کشور تا به امروز در پی ایجاد عمق استراتژیک در خاک افغانستان هستند(عمق استراتژیک یک واژه در ادبیات نظامی است که به فاصله بین خط مقدم یا بخش های نبرد و مواضع اصلی یک کشور که شامل پایتخت، بخش های صنعتی، مراکز اصلی تراکم نفوس و تولید نظامی است، گفته می شود، تا در صورت حمله احتمالی دشمن محل برای عقب نشینی داشته باشد)، از آن جایی که وضع جغرافیایی تعیین کننده سیاست کشورها است، پاکستان برای به دست آوردن هدف خویش دست به حمایت، تمویل و تجهیز نیروهای اسلام گرا، مجاهدین، سکتاریستها و گروه طالبان زده است. این طرز دید و عملکرد بر خلاف

موازن بین المللی پاکستان را به آرزوهای دیرینه شان نزدیک ساخته است.

آغاز دور جدید نیت شوم پاکستان:

در سالهای 1983 و 1984 پاکستان دارای سلاحهای پیشرفته مانند راکتهای کروز و پرشنگ گردید، این سلاحها را گاهی در ارتفاعات کلگیت نزدیک سرحد چین و گاهی در مناطق نزدیک واخان جابجا میکرد تا ازگزند چین، هند و روسیه در امان باشد.

منابع آگاه میگویند :

اداره ISI پاکستان درتبابی با M16 انگلیس و مهارت و تلاش های CIA امریکا حدود 40 سال پیش در تلاش بود تا به خاطر کنترل چین و روسیه، بام دنیا (کریدور واخان) را بدست داشته باشند. در آنزمان میخواستند جمعیت اسلامی ربانی و دیگر گروههای سکتاریستی را در بدخشان و مناطق همجوار آن مسلح نمایند تا منطقه را با اعلام خودمختاری از پیکر افغانستان جدا کنند .

رویداد های بعد از سال 1992 و روی کار آمدن مجاهدین:

در دوران حاکمیت جهادی ها این پروژه تقویت یافت، گروه های مسلح جمعیت با قطعات نظامی پاکستان در منطقه جابجا شدند .

زمانی که طالبان در سال 1996 بار اول درکابل مسلط شدند با نشان دادن چراغ سبز به پاکستان قطعات پاکستانی به اشغال ادامه داده و به نیروی شان در دالان واخان افزودند .

با آمدن نیروهای بین المللی و ناتو در افغانستان قوای مجهز ناتو در واخان شاید جایی که قطعات شوروی وقت وضع الجیش داشت جابجا و چین و ماسکو را تحت تهدید نگهداشتند.

گفته شده که پاکستان تلاش داشت با پرداخت پول هنگفت از حامد کرزی این منطقه را خریداری کند، اما کرزی با پاکستان بازی موش و پشک را پیش گرفت و طبق اظهارات کریم خُرم رئیس دفتر کرزی آنرا نپذیرفتند، دوکتور غنی نیز جواب قاطع نداد و پاکستان را طماع نگهداشت.

دوهدفی که پاکستان در سر داشت و دارد:

پاکستان از بدو تاسیس تا امروز افغانستان را به دیدگاه عمق استراتژییک دیده نه یک همسایه متساوی الحقوق که روابط حسنه و همزیستی مسالمت آمیز داشته باشد.

روی این برهان پاکستان در دالان واخان دوهدف دارد:

1) تصرف کامل این دهلیز برای تسلط وهژمونی در این نقطه استراتژییک چنانچه خط ابریشم جدید نیز از جوار این دالان میگردد.

2) ایجاد راه ترانزیتی از بندرگوادروچترال به سوی آسیای میانه و سایر نقاط جهان.

قراین واراده محکم مردم افغانستان مصداق آنست که پاکستان در بر آورده شدن نیت شوم اولی خود ناکام بوده وناکام باقی خواهد ماند.

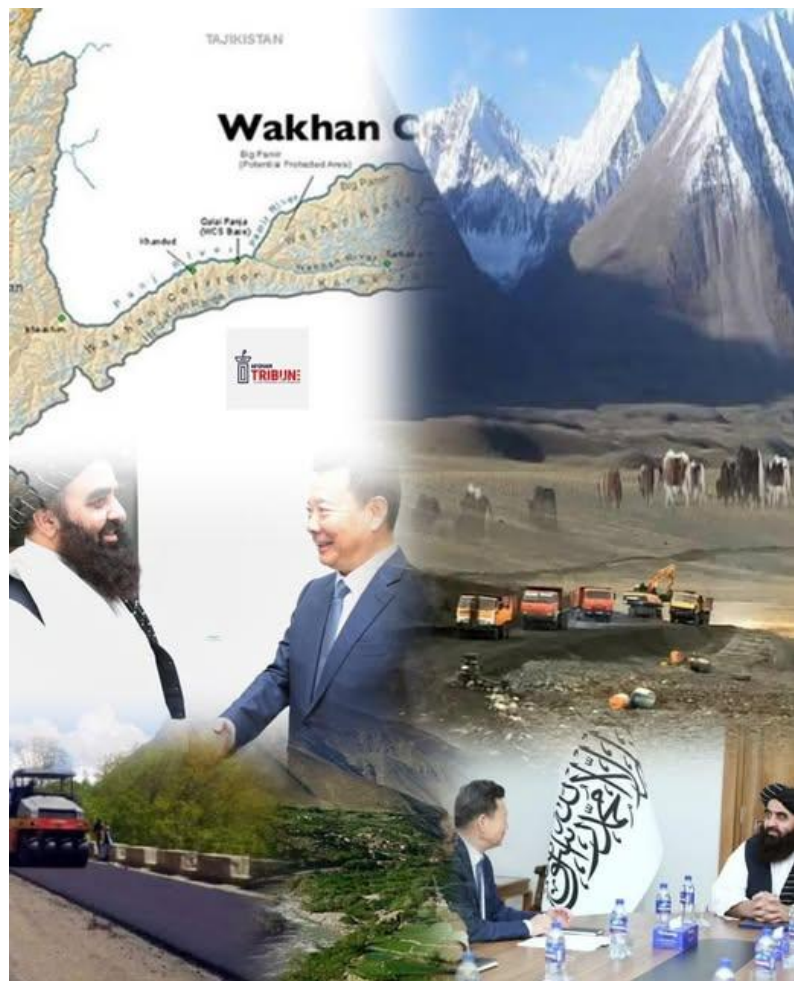
اگر وریانت دوم روی منافع ملی مردم افغانستان استوار باشد وافغانستان بتواند ازبندر آبی پاکستان مانند گوادروغیره استفاده کند واز سایر امتیازات طبق قوانین حمل ونقل (ترانزیت بین المللی) وکنوانسیون های مربوط محروم نشود، اقدام بدی نخواهد بود.

اما نگرانی ها هنوز ادامه دارد:

نگرانی هایی وجود دارد که دولت پاکستان قصد دارد از دهلیز استراتژییک واخان بدخشان برای دسترسی به آسیای میانه استفاده کند. نظر به نوشته چندی پیش روزنامه 8 صبح: " باشندهگان واخان وکاربران شبکه های اجتماعی می گویند که پاکستان در تبانی با طالبان محلی، بخش هایی از ولسوالی واخان بدخشان را تصرف کرده و قصد دارد از این طریق با کشورهای چین و تاجیکستان ارتباط ترانسپورتی برقرار کند. اما رهبری طالبان می گویند که هیچ توافقی با دولت پاکستان درباره استفاده از خاک افغانستان صورت نگرفته است".

به گفته این روزنامه و به استناد منابع داخلی ومحلی آمده است که: " نیروهای محلی طالبان از تصرف بخش هایی از ولسوالی واخان بدخشان توسط پاکستان آگاهی کامل دارند، اما برای جلوگیری از آن هیچ گام عملی برنداشته اند. منابع توضیح می دهند که باشندهگان ولسوالی واخان پس از جدال های لفظی با پاکستانی ها، در همان وقت تصمیم گرفتند مشکلات پیش آمده را با مقام های محلی طالبان در این ولایت در میان بگذارند. به گفته آنان، بزرگان قومی، قوماندان جهادی و شماری از فعالان سیاسی بدخشان در یک نشست مشترک نزاع های موجود میان باشندهگان واخان و نیروهای پاکستانی را با والی، قوماندان امنیه، رییس استخبارات و مسوولان مرزی طالبان در میان گذاشته اند. " اما: زمانی که واکنش های شهروندان نسبت به واگذاری بخش هایی از واخان به پاکستان بیشتر شده، طالبان محلی قصداً تصاویر دو ماه پیش را همه گانی ساختند تا به مردم نشان دهند که قضیه واخان برای آنان مهم

است.

مگر وضعیت چه گونه است و پاکستان به دنبال چیست؟

بر مبنای نوشته داکتر عارف هژیر و چشم‌دید های چهل و پنج سال پیش اینجانب هنگام امور مقدماتی سرشماری نفوس افغانستان باید نگاشت: پاکستان بدنبال دالان و اخان نیست چون دست رسی به آن از جانب خاک پاکستان بنابر موقعیت جغرافیایی ممکن نیست، تنها راهی که میتواند پاکستان را به تاجیکستان وصل کند راه زیباک و اشکاشم تا و اخان پایین است، زیرا دیگر راهی وجود ندارد. (روی نقشه طور تخمین نشان داده شده است، چون نقشه معباری و وسایل مربوط به دسترس نیست)

پاکستان در ایالت پښتونخواه شهری دارد بنام " چترال " و به سمت جنوب غرب آن دهکده پی بنام " گرم چشمه " است که هم سرحد با ولایت نورستان می باشد و همین گرم چشمه سرحد پاکستان و بدخشان را نیز جدا می کند ، در این موقعیت کوتل " شاه سلیم " و قریه کوچک شاه سلیم مربوط بدخشان وجود دارد ، تانه های سرحدی پاکستان در همین ساحه دیده میشود ، کوتل شاه سلیم با ارتفاع بسیار بلند بین توپ خانه بدخشان و گرم چشمه وجود دارد که یگانه راه عبوری از پاکستان به طرف بدخشان می باشد ، از توپ خانه باید به قریه سنگلیچ زیباک بیایید و بعد به ولسوالی اشکاشم که سرحد تاجیکستان و بدخشان می باشد، همچنان بعد از طی چنین مسیر میتوان بطرف خندود مرکز ولسوالی و اخان رفت ، پاکستان این مسیر را کار ندارد نه و اخان پر از برف سرد و صعب العبور را ، راه رفت آمد تا اشکاشم و دیگر نقاط بدخشان از کوتل شاه سلیم می گذرد وقتی در این مسیر از جانب

چترال حرکت می کنید و اخان در بلندای کوه سمت راست شما قرار می گیرد که از طرف پاکستان هیچ راهی ندارد بجز اینکه این مسیر را در اختیار داشته باشد ، آنچه پاکستان می خواهد کوتل شاه سلیم ، توپخانه ، زیباک و رسیدن به اشکاشم است.

قدر مسلم آنست که بدون حضور و شرکت مردم افغانستان هیچ تصمیم در رابطه به قضایای ملی مورد قبول عامه ملت افغان و جهان نخواهد بود. اگر پاکستان و یا چین بنابر همبسته گی های سیاسی برخلاف موازین بین المللی که سرحدات کشور قبلاً ثبت و از جانب سازمان ملل متحد به رسمیت شناخته شده ، کدام نشانه گذاری و یا پلیر سرحدی را خود سرانه نصب نمایند ، همه به شکل موقت خواهد بود، هرگاه دولت قانونی درکشور به وجود آید موضوع را ازنگاه حقوقی حل و فصل خواهد نمود.

حراست از وجب و جب خاک و وطن رسالت مبرم ماست!

نوت: بادستری به منابع و آگاهی های تازه روند معلومات دهی پیرامون پیشینه و رویداد های تازه کریدور و اخان ادامه خواهد یافت.